

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

2. Cur adeò in nostri existimatione[m] propendemus, & quàm id veritati atque rationi repugnet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

CAPVT II.

Cur adeò in nostri existimationem propendemus: & quàm id veritati atque rationi repugnet.

Cum nemo sit qui humanæ conditionis inopiam & egestatem summam suo ipsius experimento non sentiat, non immeritò queri potest, quid causæ sit, vnde plerique omnes vsque adeò ad hoc propendemus, vt ipsi nobis multa tribuamus, gloriam rerum benè gestarum nobis arrogemus, & inani superbiæ tumore distendamus:

Sed hoc, vt in rem quamprimùm veniamus, præclarissimè nos docuit B. Augustinus, id ipsum altius, atque, vt opinor, à primo principio reperens. Quodam Tom. 7. l. 4. c. 3. enim loco, aduersus loquacem quemdã Iulianum Pelagianum scribens, verissimè docet, in hac tota nobis adspèctabili & à Deo creata machina, nihil esse rationali mente præstantius: vnde consequens est, vt quoniam omnè bonũ est expetibile, illudque magis expetibile, quod melius est; nihil homini sit in rebus creatis magis expetendum, quàm suæ ipsius mentis bonũ: ex quo id etiam efficitur, vt mens bona magis sibi placeat, magisque se ipsa delectet, quàm qualibet alia creatura. Et ita quoniam nihil ipsi seipsa propius est, ideo eam sua ipsius bona quàm maximè afficiunt: quoniã se quàm maximè amat, ideo sibi somnia fingit, procliuis vt aliena mentiatur esse sua, vt mala dissimulet quasi non sua, vt parua & mediocria in immensum extollat, vt diuinitus accepta, quasi suo iure sibi comparata vendicet. Cumque in rebus humanis nihil virtute præstabilius esse videat, præ ceteris omnibus vnusquisque exambit vt illa instructus esse censeatur, nec tantùm, sed quia vix eam laudem iustam credimus, quæ ex alieno prouenit, eam sibi suæque industriæ, quantum potest, acceptam ferre nititur.

Atque vt videas quò impieratis istæ gloriæ cupiditas, & seipsum extollendi ambitio nos impellat, audi quemdam è philosophorum, sapientum scilicet virorum, placitis dissertantem: *Iudicium hoc omnium mortalium est, inquit, Gic. 3. de Nat. Deor. fortunam à Deo petendam, à se ipso sumendam esse sapientiam.* ideoque ait, numquam quemquam Herculi decumam vouisse vt esset sapiens. Panè contestari liberet, vt quid ergo laudatur ille philosophus, qui problematis Mathematici demonstratione inuenta, bouem diis, gratias acturus, sacrificauit. At nihilominus prætractè affirmat; *Virtutem nemo vnquam acceptam Deo retulit. Nimirum rectè: propter virtutem enim iure laudamur, & in virtute rectè gloriamur: quod non contingeret, nisi id donum à nobis, & non à Deo haberemus. At verdò, aut honoribus aucti, aut re familiari, aut si aliud quippiam nacti sumus fortuiti boni, aut depulimus mali, cum dijs gratias agimus, tum nihil nostra laudi assumtum arbitramur. Num quis, quòd bonus vir esset, gratias dijs egit vnquam?* Hæc & plura id genus iste impiè & insipienter sapiens euomit: quid, malum!

itid est: hanc à nobis mentem procul amoue, Domine Deus noster. fortunam, diuitias, huiusque peritura vitæ quisquilias, à te deposcemus, & angusto contemnuendarum rerum sine, liberalitas diuina concludetur: diuinarum, & ad immortalitatem conducentium virtutum, quibus tua summa perfectio exundat, partem nullam, in indigentissimos homines deriuabis? quàm peruersè de te sentit, qui ita sentit Domine Deus meus! quàm insanus laudis amor, qui sic insanire cogit! quid enim, ô acutissime virorum, cur virtutem acceptam Deo referre non vis? quia, inquis, propter illam iure laudamur, in illa rectè gloriamur. Heu, quàm verè illud tibi ex nostris regero, *Filij hominum, vt quid diligitis vanitatem, & quaritis mendacium?* Hoc enim concupiscere vanissima vanitas, hoc sentire mendax falsitas, hoc eloqui impudentissima blasphemia est. Huc tamen, ecce nos adducit immodica & inconsiderata laudis cupiditas, à qua (si sapimus) tantò recedemus longiùs, quantò fœdiores, magisque in atheismum præcipites eius progressus vidimus.

Quid magis gratitudinem debet parere, quàm gratia? & quæ maior, quàm quæ bonum donat maximum, gratia? bonum autem, quamdiu mortalem vitam viuimus, quod maius esse potest, quàm virtus, qua æternam gloriam, & diuinam meremur adoptionem? vnde igitur, nisi ob virtutem, magis in Deum grati esse debemus? quam tamen si nobis arrogamus, nõne (qui summus ingrati animi gradus est) à nobis esse beneficium acceptum negamus? nõne ex ipsis datis, contra donatorem impudentiùs an arrogantius assurgimus? si grande nimis peccatum filiorum Heli dicitur, quia sacrificij Deo offerendi, partè sibi capiebant: si Simon ille in perditione amandatur, quia donum Dei credidit pecunia possideri posse: quantum erit peccatum illud, quo non sacrificij pars, sed totum ipsum diuinissimum donum, non pecunia, sed inanis auræ populari iactantia interuertitur, & à iustissimo Domino subductum sacrilegè usurpatur?

1. Cor. 6.

*Urgebat sanctus Apostolus quosdam: An nescitis quoniam corpora vestra, membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? Absit. Nõne idem & verissimè dixero? Glorificate & portate Deum in animis vestris. An nescitis, quoniam * animæ vestræ, templum sunt Spiritus sancti, qui in*

Apud Apost. legitur, membra, nõ anima.

vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Quid ergo? Spiritum sanctum, quem dono Dei, & quâsi pronuba virtutum gratia possides, adulterinæ ab hominibus captandæ gloriæ causa, superbiæ tuæ segetem & administrum facies? Absit: non est donum Dei, imò Deus inhabitans, tam contemtum, tam abiectè habendus, vt vel pecunia, vel gloriola æstimetur. Ita est planè: at nihilominus, est cur acriùs nobis indignemur, aut etiam sortem nostram miseremur, quos perfacile in eandem voraginem incurans aliquis vani honoris æstus absorbet: vnde verissimè

Orat. 7.

Gregorius ille Theologus dixit, Sæpè gratia ipsa, (quod omnium malorum misererrimum est) factum nobis & elationem parit, sicq; à Deo, ad quem non vt decuit accessimus, exturbat & deiecit, atque ita dum extollimur corruimus: vt fiat supra modum peccans peccatum,

catum, nimirum, per id quod bonum est, mihi necem asserens. Quod postremum latè & pulchrè alter Gregorius, Sape reprobis accidit, vt, si quando vnum quodlibet bonum, vel minimum faciant, à malis suis omnibus respectum mentis protinus auertant, atq; hoc quod vel extremum bonum fecerint, tota intentione semper inspiciant, & ex eo sese iam quasi sanctos aspiciant, obliuiscuntur malorum omnium quae commiserunt, vnius sui tantum modo boni memores, quod fortasse facere, nec perfectè potuerunt. Sicut euenire contra electis solet, vt cum multarum virtutum gratia polleant, vnum eos vel tenuissimū vitium valdè defatigans pulset: quatenus dum ex quadam parte sese infirmari considerant, de his virtutibus in quibus praevalent, se minime extollant: dumq; de infirmitate trepidant, hoc quoque vbi fortes sunt, humiliter seruant. Sape ergo reprobi, per quod vnum vel minimum bonum suum, incautè conspiciunt, mala multa & grauiora, in quibus demersi sunt, non agnoscunt. Et sape electi, per hoc quod ad tenuissimum malum suum infirmari trepidant, mira dispensatione agitur, vt magna bona, ad quae prouecti sunt, non amittant. Iusti itaque, & oculi examinis mensura disponitur, vt & istos mala adiuuent, & illos bona grauent, dum & isti ad prouectum boni vtuntur leuibus malis, & illi ad augmentum mali vtuntur minimis bonis. Isti quippe, inde perfectius in bono proficiunt, vnde de malo tentantur: illi autem, inde ad maius malum deficiunt, vnde de bono gloriuntur. Sic itaque malè bono vtitur reprobis, & bonè malo vtitur probis: sicut saepe contingit, vt alius ex cibo salutifero inordinatè sumpto, pestem languoris incurrat; alius veneno serpentis, in medicamine ordinatè confectionis adhibito, languoris molestiam vincat. Ille ergo, qui cibo salutifero vti rectè noluit, inde perniciosè moritur, vnde alij salubriter viuunt; iste autem qui veneno serpentis cautè vti studuit, inde salubriter viuunt, vnde alij perniciosè moriuntur. Venenum ergo serpentis, non ipsam nequitiam, sed suggestionem nequitiae dicimus, qua volentes sape venientesq; tentamur. Quod tunc in medicamen vertitur, cum mens virtutibus erecta, conspectis contra se tentationibus, humiliatur. Iniqui igitur, atque ab approbatione interni examinis reprobi, qualibet opera faciant, in quibuslibet virtutibus enitescant, humilitatis sensum penitus ignorant; quia videlicet Leuiathan huius membra sunt, de quo superna voce dicitur, Omne sublime videt.

Hinc igitur videmus quam præter rationem & à natura sit alienum, quando ipsa virtute, qua nihil hñc est homini melius, ad vitium, quod extremum est malorum, abutimur, & ex radice vitali fructus mortiferos carpinus: quod semper euenit, quoties virtutum nostrarum laudem ipsi nobis arrogamus, vnde sapienter factam vt id vitium arrogantia diceretur: estque, vt ait idem sanctus Pater, à veritate semper aliena, iniusta, præuaricatrix, diuini iuris vsurpatrix impudens. Veritas hominem humiliat, exultat vanitas, vt docet B. Bernardus; grauis est curatio pro humiliationem, sed grauior superbiae morbus: si candens ferrum, ne peste pereamus admittimus, salubrem humiliationis amaritiam, ne superbiae veneno corripiamur, epotemus. Sed ab eodem Bernardo nondum recedamus, audiamus quam delipiunt & errant quicumque superbiunt. Ad se humiliandum, inquit, nihil anima inuenire viuacius, seu accommodatius in Cant.

Lib. 34.

Moral. c. 17.

Iob 41.

Lib. Mor.

24. v. 10.

seu 24.

Serm. 20.

de diuer.

Homil. 36.

potest, quàm si se in veritate inuenerit: tantùm, non disimulet, non sit in spiritu eius dolus, statuat se ante faciem suam, nec se à se auertere abducatur. Nõne se ita intuens clara luce veritatis, inueniet se in regione dissimilitudinis, & suspirans misera, quam iam latere non poterit quod verè misera sit, nõne cum Propheta clamabit ad Dominum, In veritate tua humiliasti me? Nam quomodo non verè humiliabitur in hac vera cognitione sui, cum se perceperit oneratam peccatis, mole huius mortalis corporis aggravatam, terrenis intricatum curis, carnalium desideriorum face infectam, cacam, curuam, infirmam, implicitam multis erroribus, expositam mille periculis, mille timoribus trepidam, mille difficultatibus anxiam, mille suspicionibus obnoxiam, mille necessitatibus arummosam, procliuem ad vitia, inualidam ad virtutes? Vnde huic iara extollentia oculorum, vnde leuare caput? Nõne magis conuertetur in arumna sua, dum configitur spina? Conuertetur inquam ad lacrymas, conuertetur ad planctus & gemitus, conuertetur ad Dominum, & in humilitate clamabit, Sana animam meam, quia peccaui tibi. Sed de hac veritate agnoscenda, suo loco dicemus: nunc id allatum sit vt mendacem esse superbiam, veritati que atque rationi repugnare fateamur: audiamusque quàm verè, & ad virtutis naturam consonè, dixerit B. Nilus: Fructuum multitudo ramos arboris inflat, & virtutum copia sensum hominis humilem reddit. Fructus putris ingratus est agricola, & virtus superba displicet Deo. Ramum fructibus onustum palus sustentat, & animum virtutibus ornatum timor Dei. Ecce quàm à fiducia sui & arroganti cogitatu diuersa sunt ista.

B. Nilus de
superbia.

Serm. de al-
titudine,
& bassit.
cordis.

Audiamus etiam quod nos verè monet & docet D. Bernardus, vt à nostri estimatione longiùs recedamus. Laudat eos qui multa cum præstet se minus omnibus facere conqueruntur: & addit, Quantum putas, illos admiro, quantum veneror in corde meo, quantum amplector caritatis affectu, qui velut nescientes eos, quos tepidiores aut infirmiores secum quotidie vident; vnum fortè, aut duos, seu etiam plures, quos in maiore feruore spiritus viderint, sibi ex omnibus eligunt; & cum ipsi fortè meliores sunt, semper tamen illorum sibi preponunt & proponunt in Domino sancta studia, & exercitia corporalia, seu etiam spiritualia. Memini me altera quoque iam vice dixisse, sed iterum repetere non grauabor, quàm sublimi aliquando meditationi monachus quidam laicus, toto intendit spatio vigiliarum. Etenim summo mane, apprehensum me in auditorium trahit, & prostratus pedibus, Va mihi, inquit, quia monachum in vigilijs vnum consideravi, in quo triginta virtutes numeravi: quarum ne vnam quidem in me inuenio. Et fortasse nullam ille tantam habebat, quanta hac ipsa erat, religiose amulationis humilitas. & mox: Quid enim tota die super id quod vidèris habere, insipienti cogitatione versaris? Ekko magis sollicitus quid desit tibi. Hoc enim melius. Vtinam, fratres, sic nos essemus cupidi gratia spiritualis, quemadmodum seculares homines pecunia temporalis. Debuimus certè, & multum debuimus vincere in bono malum, & tanto amplius desiderare, quanto pretiosius est quod desideramus: sed vtinam vel æquales esse possimus. Magna enim est confusio, magna valdè, quod ardentius illi perniciose desiderant, quàm nos vtilia: citius illi ad mortem properant, quàm nos ad vitam. Quanto

enim

enim pecunia desiderio crucietur auarus, quanto gloria appetitu ambitiosus exastuet, quam violenter denique sua trahat queniue voluptas, quis explicet? Videas certe eos, quidquid adepti sunt parumpendere, non attendere, quanto labore & desiderio, ea vix tandem consequi potuerunt; quoniam vilescunt eis omnia, praesidio desiderio, minoris forte rei, quam alteri ceperint inuidere. Et tu ergo non magnopere cogites, quae tibi videtur habere, nisi forte interdum ut gratias agere possis, & te noueris debitorem ei qui dedit. — De cetero, ea semper magis attende, quae alius habet, tu non habes: quod haec cogitatio in humilitate te custodiat, & a descensu tepiditatis elonget, magis autem & accendat desiderio proficiendi. — Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam. Haec D. Bernardus: quae secundo etiam humilitatis modo, & apprimè seruiunt, huic verò eatenus, ut ne nostris bonis intuentis assuescamus, nisi si penitus in Deum illa retulerimus: & simul agnouerimus exile admodum esse id omne quod nobis adest, multiplex autem & plurimum esse quod deest. quam in rem fusè admodum Magnum Gregorium legere est Moralium libro 24. cap. 6.

Iam verò, si vel immane superbire vel desipere, pannosus ille pauper putaretur, qui ad propendentem laciniam assuto purpuræ panniculo fastosus incederet, quid de nobis existimari par est, si maximarum indigi virtutum, vitiorum plurimorum inolita tabe confecti, in ista nostrae inopiae immemores, minima virtutis umbra protinus extollimur; continuoque, quasi si vel tantillum bonos esse taderet, corruimus? Etenim superbi, ipsa sua, qua eleuantur, superbia deprimuntur, & magis ad ima corruunt, dum ab excelsis, superbiendo recedunt: vnde Psalmista, Deiecisti eos, inquit, dum alleuarentur: non dixit, Postquam eleuati sunt: mora nulla fuit opus, ipse in sublime volatus ad infima deiectione erat, nec culpam sequitur poena, sed ipsa sibi poena est superbia. Ideoque & bene ab alio Propheta dicitur, Quo pulciores, descende, & dormi cum incircumcis. Qui enim foeditatem infirmitatis suae considerare negligit, sed per elationis factum virtutis suae gloriam attendit, vnde pulcior est, inde descendit. At verò amator humilium Dominus Iesus, viri humilis miserebitur: & dicit, pro eo apud Patrem intercedens; Libera eum, & non descendat in corruptionem: inueni in quo ei propitius. hoc est, interpretante D. Gregorio; Quia cognoscendo infirmitatem suam, esse se corruptioni proximum non ignorat, idcirco ad corruptionis interitum non descendat. Ad corruptionem enim iuste descenderet, si suis viribus longè se à corruptione esse iudicaret. Sed quia corruptioni appropinquauit humiliter, debet ab ea misericorditer liberari: ut eo contra impugnantia vitia fortis sit, quo se suis meritis agnoscit infirmum. Sed ad alia pergamus.

Ezech. 32.

Greg. 24.

Mor. c. 3.

Iob 33.